

Nye grundstammer gør det godt

Geneva-grundstammerne, der har vist gode takter i europæiske forsøg, demonstreres nu i to danske æbleplantager på Sjælland og Fyn. HortiAdvice følger plantningerne de kommende år

✍ Maya Bojesen og Rasmus Madsen,
HortiAdvice, myb@hortiadvise.dk

📷 Maya Bojesen

Geneva-grundstammerne til æble er et resultat af et forædlingsarbejde, der startede helt tilbage i 1968 på Cornell University i staten New York. Det oprindelige mål med forædlingsarbejdet var at udvikle grundstammer, der ville være lette at formere. Det var klart, at grundstammerne skulle have samme vækstregulerende egenskaber og høje produktionsniveau som standardgrundstammen M9. Der blev udvalgt grundstammer med modstandsdygtighed mod visse sygdomme og blodlus samt jordtræthed, der er et problem ved genplantning. Forskellige forsøg i USA og i Europa med nogle af de udvalgte grundstammer har vist, at disse grundstammer klarede sig bedre end standardgrundstammen M9.

Plantet i Danmark

Resultatet af det amerikanske forædlingsarbejde blev en række grundstammer med forskellige egenskaber. Flere af grundstammerne er plantet i forsøgsøjemed rundt om i Danmark.

Ved afprøvninger i udlandet har særligt to af seriens grundstammer udmærket sig, nemlig Geneva-grundstammerne G11 og G41. I forsøg har disse to vist større produktivitet end M9 og end de øvrige Geneva-grundstammer. Vækstkraften er lidt større end M9, og Geneva-grundstammerne ser ud til at være sundere ved genplantning. I samarbejde med det hollandske rådgivningsfirma Fruitconsult fik HortiAdvice i 2022 træer af sorten Elstar Elrosa på grundstammerne G11 og G41 til afprøvning. Til sammenligning er plantet Elstar Elrosa på både M9 og den lidt kraftigere M9 RN29.

To værter

Træerne er plantet i tre gentagelser á 10 træer med hver grundstamme hos to værter: Peter Stybe Petersen, Hørve på Sjælland, og hos Kim Nielsen, Varbjerg på Fyn. På Sjælland er træerne plantet på jord, hvor der tidligere har stået pærer, og træerne bliver gødevandet. Alle træer uanset grundstamme blev plantet med podestedet 15 cm over jorden.

Udover grundstammen spiller mange forhold ind på æbletræernes tilvækst. Træer, der er plantet højt, og hvor der ikke er drypvanding, havde meget lille tilvækst i 2023.

På Fyn er der plantet efter æble, og der er ikke udlagt drypvanding, men ved behov kan vandes med vandkanon. Træerne er plantet med podestedet 15 cm over jorden, dog er træerne på M9 plantet i to forskellige dybder med podestedet henholdsvis 5-10 cm over jorden og cirka 25 cm over jorden.

Det er nævnt, at Geneva-grundstammerne – særligt G41 – kan være svage i podestedet, og at der derfor kræves lidt ekstra

forsigtighed ved plantning, men det var ikke noget, som vi bemærkede.

Stammetykkelse

I maj og juni 2022, da træerne var nyplantede, var det tørt, og træerne blev sat under pres. Særligt betydningen af vandingsmulighed og plantedybde kunne ses på tilvæksten. Forskellen blev endnu tydeligere i løbet af vækstsæsonen 2023. Stammetykkelsen er et af de steder, hvor

træernes tilvækst kan vurderes. Stammediameteren blev målt 10 cm over podestedet i marts 2023 og i marts 2024. På begge lokaliteter havde træerne på grundstammen M9 RN29 den tykkeste stamme. På Sjælland gik træerne på M9 RN29 i løbet af vækstsæsonen 2023 fra en gennemsnits-tykkelse på 22 mm til 29 mm. På Fyn havde træerne på M9 RN29 i gennemsnit en tilvækst fra 20 mm til 25 mm.

Tilvækst

Nogle af træerne i den sjællandske plantage havde så kraftig tilvækst i 2023, at der var behov for rodbeskæring. Der blev udført selektiv rodbeskæring i marts 2024. Det var flest træer på G11, som havde behov for vækstregulering. I den fynske plantage var det træerne på M9 med podestedet 25 cm over jorden, som skilte sig ud ved at have markant lille tilvækst. Hvis der ikke havde været tale om en demonstrationsplantning, ville det være tilrådeligt at hyppig jord op om grundstammen for at øge væksten.

Frugtstørrelse

Ved registreringer af høsten i 2023 hos værten på Fyn havde M9 det laveste udbytte. I særdeleshed gav træerne med podestedet 25 cm over jorden små frugter med en gennemsnitsvægt på 126 gram. G41 gav de største frugter med en gennemsnitsvægt på 166 gram pr. frugt efterfulgt af G11 med 151 gram pr. frugt i gennemsnit.

Fortsætter

Det kommer næppe som en overraskelse, at mange andre faktorer end grundstammen spiller ind på væksten, og at dette er tydeligt allerede i etableringsårene. Valg af grundstamme er jo netop en af de ting, hvorved der kan afbødes for indflydelsen af nogle af de andre faktorer. Vi vil følge plantningerne de kommende år og se, hvordan de udvikler sig. ■

Nogle af træerne i frugtplantagen hos den sjællandske vært havde så kraftig tilvækst, at der blev udført selektiv rodbeskæring i marts 2024.

I foråret 2022 blev træer af sorten Elstar Elrosa på G11, G41 og M9 plantet i et demo-projekt. I 2023 blev de første frugter plukket.

Promilleafgiftsfonden
for frugtavl og gartneribruget

	M9 (25 cm)	M9 (5-10 cm)	M9 RN29 (15 cm)	G11 (15 cm)	G41 (15 cm)
Gns. udbytte (kg/træ)	2,0	2,2	2,7	2,8	2,4
Gns. frugtvægt (gram/frugt)	126	131	139	151	166

Tabel 1. Udbytter og frugtstørrelse af sorten Elstar Elrosa på forskellige grundstammer ved høst den 16. september 2023 i frugtplantagen hos den fynske vært.